

УДК 351.773.13

В. І. Юрченко,
аспірант, РВПС України НАН України

ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ ДЕРЖАВНИХ СТРУКТУР У МІЖРЕГІОНАЛЬНІЙ АГРОПРОМИСЛОВІЙ ІНТЕГРАЦІЇ

У статті розглянуто особливості участі державних структур у міжрегіональній агропромисловій інтеграції.

In the article the features of participation of state structures are considered in between regional agroindustrial integration.

Ключові слова: АПК, державне регулювання, міжрегіональна агропромислова інтеграція.

ВСТУП

У період переходу до ринкової економіки регулююча діяльність держави має бути спрямована на створення необхідних умов її оптимального функціонування. Такі дії держави мають полягати в лібералізації механізму ринку, розширенні підприємництва, приватизації державного майна, створенні інфраструктури ринку, відмови від нерентабельних виробників, перебудові зовнішньоекономічної діяльності, організації соціального захисту населення.

Функції регулювання міжрегіональної агропромислової інтеграції можуть здійснюватися за двома напрямками — державні служби та регіональні кооперативні спілки, об'єднання й ін. Функції регіональних органів управління АПК мають бути спрямовані на створення комплексу умов, необхідних для успішного розвитку вільного підприємництва. До цього комплексу входять такі заходи, як проведення земельної реформи, приватизація власності, заходи з демонополізації виробництва та інфраструктури.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета статті — визначити особливості участі державних структур у міжрегіональній агропромисловій інтеграції.

РЕЗУЛЬТАТИ

Крім непрямої участі державних структур в регулюванні міжрегіональних агропромислових зв'язків і регіональної підтримки розвитку інтегрованих формувань, можлива пряма участь державних органів у процесах агропромислової інтеграції. При цьому можуть бути виділені наступні крупні блоки:

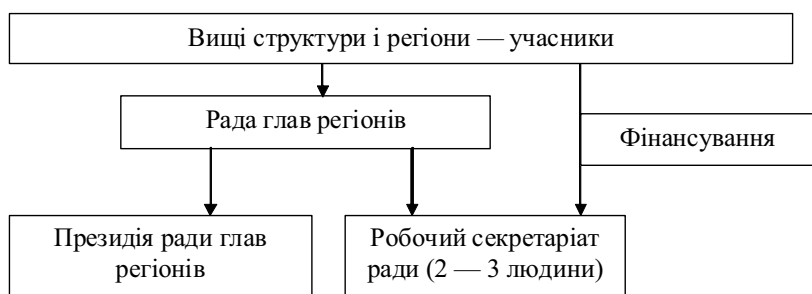

Рис. 1. Організаційна структура для забезпечення спільної діяльності регіонів по розвитку міжрегіональної агропромислової інтеграції

1. Створення організаційних структур, що сприяють розвитку міжрегіональної агропромислової інтеграції.

Для створення сприятливих умов розвитку міжрегіональної агропромислової інтеграції доцільно укладати міжрегіональні договори на рівні розділів адміністративно-територіальних виконавчих структур.

Проте саме по собі укладення такого договору не може автоматично спричинити виконання його вимог. Тобто необхідне створення структур, що забезпечують в організаційному плані виконання умов договорів. Тут може бути запропоноване створення під керівництвом адміністративних структур ради підрозділів регіонів (районів). У раду повинні входити всі розділи, які підписали договір про спільну діяльність у сфері АПК.

Для оперативного вирішення ряду поточних питань доцільно вибрати президію, куди увійдуть частина регіонів (районів) під керівництвом окружних (відповідно регіональних) структур. Представниками від регіонів у президію можуть входити підрозділи адміністрацій або їх заступники, які займаються питаннями АПК.

Робота з усіма цими органами повинна вестися на загальнобюджетних основах.

Для ведення повсякденної роботи доцільно створити робочий секретаріат з 2—3 чоловік, що фінансується за рахунок державного бюджету і бюджетів регіонів, які приєдналися до угоди, на основі прийнятого радою списку витрат на його діяльність (рис. 1).

До розробки концепцій, програм розвитку АПК регіонів і систем ведення спільної міжрегіональної діяльності в процесі агропромислової інтеграції доцільно привертати науково-дослідні установи.

2. Створення міжрегіональних господарських структур.

Для практичного розвитку міжрегіональної агропромислової інтеграції доцільно створити конкретні господарські організації, які будуть займатись реалізацією прийнятих державними структурами рішень. Тут можна виділити декілька напрямів:

- створення міжрегіональних господарських організацій, сумісних з іншими зацікавленими інвесторами;
- створення господарських організацій з 100% державною часткою власності;
- створення материнської компанії з

100% державною часткою власності і дочірніх підприємств за напрямками діяльності (торгівля, виробництво зернової, м'ясної, молочної продукції і так далі) спільно з недержавними структурами;

г) формування міжрегіональних господарських зв'язків на базі наявних продовольчих корпорацій, інших державних підприємств, замкнувши їх під єдиним керівництвом міжрегіональної господарської організації, створеної регіональними державними структурами;

д) участь в створенні міжрегіональних інтегрованих формувань, що виконують функції з розвитку інтеграційних зв'язків між регіонами.

Беруть участь в створенні господарських організацій від імені держави в основному комітети з управління державним майном, іноді — фонди майна, а на муніципальному рівні — комітети з управління муніципальним майном. Проте представниками від імені державних і муніципальних органів при змішаній формі власності доцільно виступати в цих організаціях фахівцям управліннь АПК (сільського господарства), в першу чергу — економістам, а також іншим, з урахуванням спеціалізації створюваної господарської структури. Наприклад, якщо це інтегроване формування молочного напрямку, то для участі в загальних зборах, в роботі ради, ревізійній комісії від управління АПК можуть входити, крім економістів, фахівці з переробки молока і так далі. Якщо це комплексна (багатопрофільна) організація, то представниками, крім економістів, від державних структур можуть входити за необхідності інші фахівці різних сфер агробізнесу [4, с. 10].

Якщо це організація з 100% часткою державної (муніципальної) власності, то на раді голів регіонів (районів) доцільно призначати директора (генерального директора), його заступників і головного бухгалтера; ввести для таких організацій плановий режим роботи під пильним контролем і з періодичною звітністю про стан справ перед радою розділів регіонів.

Внеском держави і муніципальних органів влади в господарські організації може бути наступне:

— інтелектуальний внесок — методична, консультаційна й інша нематеріальна допомога в організації господарської структури;

— державні пакети акцій підприємств АПК регіонів, хоча це, як правило, невелика частка, все ж така вона якоюсь мірою дозволить міжрегіональній організації впливати на дані підприємства і проводити політику відповідно до прийнятих на раді розділів регіонів рішеннями;

— майно державних і муніципальних підприємств — це може бути майно переробних і обслуговуючих підприємств (молокозаводів, ремонтно-технічних підприємств й інших), в окремих випадках — сільськогосподарських підприємств.

Діяльність міжрегіональних господарських організацій з 100% часткою державної (муніципальної) власності можуть вести:

— спочатку протягом адаптаційного періоду (1—1,5 року) за рахунок бюджетних ресурсів регіонів;

— після проходження адаптаційного періоду — на основі самофінансування, але при безпосередній допомозі державних структур (надання пільгових безпроцентних позик, інформаційних і консультаційних послуг, ін.).

3. Створення інфраструктури для забезпечення розвитку міжрегіональних інтеграційних зв'язків.

Для успішного розвитку міжрегіональної агропромислової інтеграції необхідне створення сучасної інфраструктури. Потрібне комплексне рішення цього питання, і лише безпосередня участь державних і муніципальних органів може забезпечити необхідне вирішення всіх наявних проблем. Першочерговими з них вважаються, такі, які вимагають свого вирішення спільними зусиллями керівництва регіонів:

а) створення за участю держави мережі інформаційних і консультаційних центрів;

б) підключення державних наукових установ до розроб-

ки концепцій, програм розвитку АПК регіонів і систем ведення АПК. Фінансування на розробку цих документів може здійснюватися частково за рахунок державного бюджету, частково за рахунок регіонів, зацікавлених в міжрегіональній агропромисловій інтеграції;

в) створення і/або стимулювання створення в регіонах розвиненої ринкової інфраструктури (продовольчих ринків, бірж, зокрема з проведенням електронних торгів і так далі);

г) стимулювання розвитку недержавного лізингу в АПК, зокрема на базі інтегрованих формувань, а також за участю заводів-виробників;

д) враховуючи, що в різних регіонах (районах) різні природно-кліматичні умови зумовлюють відмінності в термінах весняно-осінніх польових робіт, посиленні сезонного навантаження в тваринництві і так далі, нами пропонується на базі міжрегіональних державних господарських структур або інтегрованих структур із змішаною формою власності, або на базі крупних виробників сільгосптехніки створювати міжрегіональні пункти прокату сільгосптехніки з попереднім складанням графіка на основі заявок з місць. Ці заявки доцільно подавати господарюючим суб'єктам колективно через інтегровані формування, управління АПК, муніципалітети, інші структури [5, с. 109].

Створення таких пунктів сприяння державних і муніципальних органів влади дозволить забезпечити товаровиробників сучасною технікою, якій в даний час багатьом з них не вистачає у зв'язку із зносом устаткування на 80—100% і відсутністю грошей на придбання нової техніки. Таким чином, ця проблема вимагає негайного рішення, і одним з варіантів може бути організація за допомогою державних структур міжрегіональних пунктів прокату;

е) враховуючи сезонність витрат в АПК, забезпечити розвиток системи безпроцентних позик для товаровиробників АПК на базі створених за допомогою державних і муніципальних органів міжрегіональних інтегрованих формувань й інших господарських структур, розглянутих вище, а також за рахунок бюджетних ресурсів, що виділяються в бюджеті окремим пунктом: "на надання пільгових сезонних позик товаровиробникам АПК".

ВИСНОВКИ

Вказана участь державних і муніципальних органів влади в розвитку міжрегіональної агропромислової інтеграції дозволить забезпечити її успішне становлення і майбутній розвиток, вирішення проблем продовольчої безпеки регіонів і соціальних проблем села за рахунок розширення ринків збуту продукції АПК і звідси — можливостей її виробництва, збільшення числа робочих місць, підвищення технічної оснащеності виробництва, а також інших позитивних змін в аграрному бізнесі.

Література:

1. Алексєєв І. Функції та об'єкти державного управління / І. Алексєєв // Актуальні проблеми державного управління: Наук. зб. ОФ УАДУ. — Одеса: ОФ УАДУ, Оптимум, 2001. — Вип. 6. — С. 40—46.
2. Гладій М.В. Фінансова політика держави в аграрному секторі економіки / М.В. Гладій, Р.А. Іванух // Фінанси України. — 1999. — №4. — С. 315.
3. Економічні проблеми агропромислового комплексу України в умовах формування ринкових відносин. — К.: 1998. — 199 с.
4. Крисальний О.В. Формування системи державної підтримки розвитку агропромислового виробництва в Україні / О.В. Крисальний // Економіка АПК. — 1998. — № 7. — С. 8—12.
5. Могильний О.М. Регулювання аграрної сфери / О.М. Могильний. — Ужгород: ІВА, 2005. — 400 с.

Стаття надійшла до редакції 03.12.2009 р.